

Nr 80.

Av fröken **Hesselgren**, om *höjda stipendier åt elever vid enskilda skolor för husmoderlig utbildning m. m.*

Möjligheterna för obemedlade och mindre bemedlade elever att skaffa sig fortsatt utbildning efter skolan är i hög grad beroende av deras möjlighet att få stipendier. Riksdagen har också behjärtat detta och under en följd av år anvisat medel till stipendier åt elever vid läroanstalter av olika slag.

Sedan 1918 ha även enskilda anstalter för husmodersutbildning kunnat räkna med stipendier. Till att börja med voro dessa ytterligt små, 10—5 kr. per månad, men redan efter ett år höjdes de till 25—15 kr. per månad. Sedermera ha de emellertid åter sänkts, 1923 till 25 och 10, samtidigt med att anslaget lades om från förslags- till reservationsanslag, samt 1924 till 20 och 10 kr. per månad. Från skolöverstyrelsens sida har emellertid upprepade gånger och även i år påpekats, att stipendiernas storlek ej är lämplig och att en höjning till samma belopp som folkhögskolornas vore nödvändig för att de skulle göra nytta.

Kungl. Maj:t har emellertid ej upptagit denna begäran utan låtit det förbliva vid samma låga stipendiebelopp, och den besparing, som under de 2 sista åren uppstått på reservationsanslaget, har endast framkallat en nedskärning av anslagsbeloppet. Dylika besparingar ha uppstått även på stipendieanslaget till folkhögskolorna, men här har detta faktum utgjort ett skäl till att öka möjligheterna att erhålla stipendier genom att förvandla det obeskurna anslaget till förslagsanslag. Kungl. Maj:t skriver härom: »att anslaget under de senare åren haft karaktären av reservationsanslag och följaktligen de till elevstipendier disponibla medlen varit strängt begränsade, torde i sin mån hava medverkat till nedgången i elevantalet i det ovisshet rått, om eleverna kunnat påräkna stipendier till författningsenliga belopp. Mången torde inför denna ovisshet hava avstått från att söka sig till ifrågavarande läroanstalter.»

Vad som här säges om folkhögskolorna torde med samma fog kunna anföras för husmodersskolorna. Därtill kommer, att stipendierna till dessa skolor satts betydligt lägre än de såsom för låga ansedda folkhögskolestipendierna.

Under de två år, som gått sedan stipendierna till husmodersskolorna sänktes och anslaget omlades till reservationsanslag, ha icke blott ansökningar om stipendier väsentligen minskats utan förmögenhetsvillkoren bland skolornas elever ha även visat tendens att ändras i riktning mot en ökning av de

mera bemedlades antal. Det vore naturligtvis i hög grad att beklaga, om de mindre bemedlade och framför allt de obemedlade eleverna skulle avstängas från möjligheten att skaffa sig en utbildning, som för dem ofta kan bli ett medel till ett välbehövt förvärvsarbete, alldeles oavsett den nytta de kunna ha därav för sina hemförhållanden. Nyttan och behovet av husmoderlig utbildning framhålles så ofta, att det synes inkonsekvent att ställa den i sämre ställning än utbildningen vid folkhögskolorna, låt vara att även dessa ha husliga sysslor på sitt program.

En ökning av stipendierna till 30 resp. 15 kr., som skolöverstyrelsen begär, torde i betraktande av att de med husmodersskolorna jämförliga lanthushållsskolorna även ha dessa belopp och att dessa summor ansetts vara mycket låga, då det gällt folkhögskolorna, ej kunna anses obefogad, om man vill räkna med, att ungdom, som för sitt uppehälle är hänvisad till eget förvärvsarbete, skall kunna bli i tillfälle att använda sig av husmodersskolornas utbildning.

Vid samtliga 18 skolor, som det här gäller, måste eleverna räkna med avgift för maten och vid 11 av dem även med avgift för undervisning. Undervisningstidens längd varierar mellan 5—12 månader. Det är givet att med så små stipendier, som här bjudas, är det ytterligt svårt för en obemedlad eller mindre bemedlad elev att kunna kosta på sig denna utbildning och det blir möjligt endast under mycket gynnsamma förhållanden såsom omedelbar närhet till skolan, sådana förhållanden i hemmet, att måltiderna på skolan verkligen minska kostnaderna i hemmet o. d. Svårast torde emellertid vara ovissheten om elev erhåller stipendium eller ej. Då medlen stå såsom reservationsanslag, måste skolöverstyrelsen invänta samtliga ansökningar, innan den kan gå till granskning av vilka som skola få del av anslaget eller ej. Elev kan därför ej få veta, hur stor hjälp eller om någon alls tilldelats henne, förrän flera månader gått av skoltiden — en fattig elev kan ej våga göra utgifter under så osäkra förhållanden. Den omläggning till förslagsanslag, som av Kungl. Maj:t förordats för stipendier till folkhögskolorna, torde därför vara fullt ut lika berättigad, när det gäller dessa stipendier, så mycket mer som stipendieanslagen till lanthushållsskolor och lantmannaskolor också äro föreslagna till förslagsanslag. Den nedskärning av anslaget, som av Kungl. Maj:t föreslagits, torde, om anslaget får karaktären av förslagsanslag, kunna åtminstone för det närmaste året vara tillräcklig.

På grund av vad som här anförts, får jag vördsamt hemställa,

att stipendierna till enskilda skolor för husmoderlig utbildning höjas till 30 resp. 15 kr. i månaden,
att anslaget till stipendier omlägges från reservations- till förslagsanslag.

Stockholm den 21 januari 1926.

Kerstin Hesselgren.